

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

BRNO 1982

STŘEDOVĚKÉ SÍDLIŠTNÍ OBJEKTY V UNIČOVĚ

/okr. Olomouc/

Vít Dohnal, Krajské vlastivědné muzeum Olomouc

V létě 1980 se při kladení elektrického kabelu v Uničově na Olomoucké ulici přišlo na dva kostrové hroby. Hroby byly uloženy asi 70 cm pod dnešním povrchem a byly bez jakýchkoliv nálezů. Vzhledem k tomu, že k nálezu došlo v areálu býv. minoritského kláštera a v nepatrné vzdálenosti od jeho kostela /první hrob byl 28 a druhý 35 m jižně od kněžiště/, lze oba hroby považovat za součást klášterního hřbitova.

Při hloubení rýhy pro totéž vedení na Olomoucké ulici, ale poněkud dál k jihu od kostela, se na čtyřech místech objevily stopy mírně zahloubených, zřejmě sídlištních, objektů. /Údaje o přesné poloze jsou uvedeny v příslušné nálezové zprávě, uložené v archeologickém odd. KVMO a také v archivu nálezových zpráv v AÚ ČSAV Brno./ Ve dvou z nich se vyskytly střepy ze 13. století /úločky z velkých zásobnic z tuhové hlíny, střepy ze středně velikých hrnců, zdobených širokými mělkými i jemnějšími rýhami a také střep z hrnce se vzhůru vytaženým okrajem/ a druhé dva objekty měly střepový materiál mladší. V zášypu obou starších jam se dala sledovat příměs červeně vypálené hlíny, snad jako náznak požáru. Uvedené nálezy potvrzují, že v prostoru nynější Olomoucké ulice je třeba počítat s určitou zástavbou zřejmě už od samého založení města.

Mittelalterliche Siedlungsobjekte in Uničov /Bez. Olomouc/. In der Rinne für eine elektrische Leitung stieß man in der Olomoucká Gasse, in nächster Nähe der ehemaligen Kirche des Minoritenklosters auf zwei Gräber, die zu dem Klosterfriedhof gehören. Etwas weiter nach Süden kam man in derselben Gasse auf vier mässig eingetiefte Siedlungsobjekte. Zwei von diesen kann man nach den Scherbenfunden in das 13. Jahrhundert datieren und zwei sind jünger.

ZJIŠŤOVACÍ VÝZKUM NA STŘEDOVĚKÉM OPEVNĚNÉM SÍDLĚ HOMOLÍ KOPEC U HUSTOPEČÍ

/okr. Břeclav/

Josef Unger - Radmila Křížová, Regionální muzeum Mikulov

Na základě dopisu Městského národního výboru v Hustopečích o plánovaném odstranění návrší "Homolí kopec", byl zde v říjnu až prosinci 1980 proveden zjišťovací výzkum. Lokalita se nachází v jihozápadní části Hustopečíc zvané Česká ves a prakticky ukončuje Hradní ulici. Před započítím výzkumu byl zpracován podrobný vrstevnicový plán lokality v měřítku 1:200. Archeologický výzkum byl proveden pomocí tří kopaných sond z nichž jedna o rozměrech 10 x 1 m, položená téměř na temeni kopečku, byla negativní a jednu nebylo možno dokončit. V třetí sondě, situované na jihovýchodním svahu kopečku, byl vypracován zajímavý profil svědčící o tom, že v těchto místech došlo k umělému navršení zeminy, jejíž prudké svahy byly uměle zpevněny a to jak se zdá ve dvou fázích. Při výzkumu byly nalezeny kusy mazanice, zvířecí kosti, úlomky železných předmětů a nečetné úlomky keramiky, která se hlásí především do pokročilého 13. stol. Při sondáži pedologickou tyčí bylo zjištěno, že další pozůstatky stavební činnosti na lokalitě lze očekávat i na východním svahu.

Nalezenou situaci lze interpretovat jako pozůstatky středověkého opevněného sídla. Klínovité zpevnění svahů násypu bylo zatím na jižní Moravě zjištěno u tvrziště z druhé poloviny 13. stol. na zaniklém Kovalově u Žabčic a u příkopu, který obklopoval původní románský kostel v Mušově.

Pro existenci opevněného feudálního sídla v těchto místech svědčí nejen z obranných důvodů výhodná poloha nad původní vsí a námi objevené pozůstatky, ale i starý název "Burgstall" a lidová tradice, která sem kladla hrad. Dochovaly se i zprávy o kamenném zdívu a dalších nálezích na lokalitě¹. S určitou rezervou můžeme za stavebníka sídla považovat Viléma z Egerberka, který se r. 1249 začal psát z Hustopečíc /CDB IV, 158/.

Bezprostředně po výzkumu byla zajištěna památková ochrana lokality. Další archeologický výzkum by objasnil jednak rozsah dochovaných pozůstatků sídla, jednak by přinesl velmi cenný materiál pro chronologii středověké keramiky na jižní Moravě.

Poznámka :

1 A. Ribio, Der Burgstall von Auspitz, Morgenpost z 30. 10. 1943.

Feststellungsgrabung auf der mittelalterlichen befestigten Siedlung Homolí kopec bei Hustopeče /Bez. Břeclav/. Bei der Feststellungsgrabung wurden Überreste einer Aufschüttung entdeckt, deren Hänge gegen einen Abrutsch gefestigt waren. Spärliche Funde melden sich vor allem in das fortgeschrittene 13. Jahrhundert.

POVRCHOVÝ PRŮZKUM ZŘÍCENINY HRADU DĚVIČKY V KATASTRU PAVLOVA
/okr. Břeclav/

Josef Unger, Regionální muzeum Mikulov

V jarních měsících r. 1980 byl proveden povrchový průzkum zříceniny hradu Děvičky na Pavlovských vrších. Úkolem průzkumu bylo především získat keramický materiál pro datování počátku osídlení lokality. Na svahu mezi hradní zříceninou a "Třemi pannami" se našlo velmi mnoho úlomků středověké i novověké keramiky. Nejstarší jsou úlomky z nádob, vyrobených z tuhového materiálu, které byly zdobeny jednoduchými řadami radélkovaných čtverečků. Tuto keramiku je možno datovat již do první poloviny 13. stol. Dále zde byly nalezeny úlomky z hrnců, mís, džbánů, pohárů a kachlů z druhé poloviny 13. až 17. stol. Pozoruhodné jsou střepy z ložtických pohárů. Ze stavební keramiky byly nalezeny zlomky prejzů a cihly. O pobytu kováře na hradě svědčí kusy strusky.

Povrchový průzkum vyřešil otázku původní lokalizace hradu Děvičky, která byla dosud sporná¹. Na základě nalezeného keramického materiálu můžeme tvrdit, že hrad vznikl na tomto místě již v první polovině 13. stol. Nevíme však nic o jeho podobě, která mohla být pozdějšími přestavbami zcela změněna.

Poznámka :

1 D. Menclová, Děvičky, Brno 1966; V. Richter a kol., Mikulov, Brno 1971, 70-73.

Oberflächenuntersuchung der Burgruine Děvičky im Kataster Pavlov /Bez. Břeclav/. Bei der Untersuchung wurde Keramik aus Graphitmaterial und mit Reihen von Rädchenvierecken verziert gefunden. Man kann sie schon in die erste Hälfte des 13. Jahrhunderts datieren. Der Fund dieser Keramik löste die strittige Frage der Lokalisierung und Entstehung der Burg Děvičky.

FUND VON EINGEMAUERTEN TOPFEN AUF DER BURG HUKVALDY
/Bez. Frýdek-Místek/

Pavel Kouřil, AÚ ČSAV Brno

Im Mai 1980 wurde auf der Burg Hukvaldy in der 2,5 m breiten Umfriedungsmauer, oberhalb des Eintrittes, in der Höhe von 12 m von ihrem Fusse, beim Abschlagen des Bewurfes, eine Kollektion von acht eingemauerten defekten keramischen Gefässen entdeckt. Diese Gefässe waren in Dreiergruppen nebeneinander deponiert, in verhältnismässig konstanten Entfernungen von 40 - 50 cm. Übereinstimmend war im Grunde auch die Entfernung zwischen den einzelnen Dreiergruppen /180 - 190 cm/, wenn wir allerdings voraussetzen, und die gesamte Anlegung zeugt dafür, dass das neunte Gefäss beim Einsetzen eines Renaissance Fensters zerstört wurde. Dass die Töpfe absichtlich gleichzeitig mit dem Bau des Objektes /Mauer/ eingemauert worden waren, bestätigen längere flache Steinsetzungen ober diesen und auch die Tatsache, dass sie umhüllt und im Mörtel abgedrückt sind /häufig war er auch im Inneren der Gefässe/, der mit dem Mörtel des umliegenden Gemäuers übereinstimmt. Sechs Töpfe waren mit der Mündung, die übrigen zwei mit dem Boden nach aussen deponiert. In zwei von diesen befand sich ein kleiner Knochen.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhový
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulním listě: stříbrná mince z mladohradištního hrobu v Mušově
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejně